

گنگره ملی مجازی
سلامت جنسی - باروری و مشاوره درمانی
گرگان ۱۸ الی ۱۹ اردیبهشت ۱۴۰۳

دانشگاه علوم پزشکی گلستان
معاونت تحقیقات و فناوری

تبیین تجربه ماماهاى ایرانی از ارائه خدمات بهداشتی و درمانی در دوران پاندمی کووید ۱۹

الهام ادیب مقدم^۱، صدیقه مقسمی^۲، سحر عرب^۳

۱- استادیار، گروه مامایی و بهداشت باروری، مرکز تحقیقات بهداشت باروری و مشاوره در مامایی، دانشگاه علوم پزشکی گلستان، گرگان، ایران.

۲- استادیار، گروه مامایی و بهداشت باروری، مرکز تحقیقات بهداشت باروری و مشاوره در مامایی، دانشگاه علوم پزشکی گلستان، گرگان، ایران.

۳- مربی، گروه مامایی و بهداشت باروری، مرکز تحقیقات بهداشت باروری و مشاوره در مامایی، دانشگاه علوم پزشکی گلستان، گرگان، ایران.

گنجره ملی مجازی

سلامت جنسی - باروری و مشاوره درمانی
گرگان ۱۸ الی ۱۹ اردیبهشت ۱۴۰۳

دانشگاه علوم پزشکی گلستان
معاونت تحقیقات و فناوری

مقدمه و هدف:

کووید ۱۹ نحوه ارائه مراقبت های بهداشتی و زایمانی را با تغییر و چالش رو به رو کرد (۱). ماماها از اولین و موثرترین ارائه دهندگان مراقبت های مامایی در دوران پاندمی کووید ۱۹ بوده اما اطلاعات محدودی در خصوص تجارب آنها در ارائه خدمات بهداشتی و درمانی در دوران کرونا به ویژه در ایران وجود دارد (۲). شناسایی چالش ها، تجربیات، موانع و تسهیل کننده های ارائه خدمت ماماها در پاندمی کووید ۱۹، می تواند به عنوان راهنمای عمل در این دوران و سایر بحران ها یا پاندمی ها بوده و به طراحی استراتژی های کمک کننده به ارائه بهتر و با کیفیت تر خدمات بهداشتی و درمانی توسط ایشان در شرایط بحرانی کمک کند. لذا پژوهش حاضر به منظور تبیین تجربه ماماهاى ایرانی از ارائه خدمات بهداشتی و درمانی در دوران پاندمی کووید ۱۹ در شهر گرگان انجام شد.

گنجره ملی مجازی
سلامت جنسی - باروری و مشاوره درمانی
کرگان ۱۸ الی ۱۹ اردیبهشت ۱۴۰۳

دانشگاه علوم پزشکی گلستان
معاونت تحقیقات و فناوری

مواد و روشها:

آنالیز محتوای کیفی مرسوم

روش پژوهش

ماماهای شاغل در بخش های بهداشتی و درمانی دولتی و خصوصی

جامعه پژوهش

۲۱ ماما

مشارکت کنندگان در پژوهش

کنسره ملی مجازی

سلامت جنسی - باروری و مشاوره درمانی
کرگان ۱۸ الی ۱۹ اردیبهشت ۱۴۰۳

دانشگاه علوم پزشکی گلستان
معاونت تحقیقات و فناوری

مواد و روشها:

هدفمند و با راهبرد انتخاب مشارکت کننده با حداکثر تنوع
از نظر از نظر مدت سابقه کار و محل خدمت

روش انتخاب مشارکت کنندگان

مراکز ارائه خدمات بهداشتی و درمانی گرگان

محیط پژوهش

گنجره ملی مجازی
سلامت جنسی - باروری و مشاوره درممانی
کرگان ۱۸ الی ۱۹ اردیبهشت ۱۴۰۳

دانشگاه علوم پزشکی گلستان
معاونت تحقیقات و فناوری

معیار ورود:

داشتن حداقل سه سال سابقه کار مرتبط با مامایی و بهداشت باروری پیش از شروع پاندمی کووید ۱۹

معیار خروج:

عدم تمایل هر یک از مشارکت کنندگان برای ادامه همکاری در هر مرحله از پژوهش

گنجره ملی مجازی
سلامت جنسی - باروری و مشاوره درمانی
کرگان ۱۸ الی ۱۹ اردیبهشت ۱۴۰۳

دانشگاه علوم پزشکی گلستان
معاونت تحقیقات و فناوری

فرایند جمع آوری داده ها

ابزار گرد آوری داده ها

مصاحبه، یادداشت برداری در عرصه و ضبط کننده صدا
جهت انجام مصاحبه ها و با اجازه مشارکت کنندگان

روش جمع آوری داده ها

مصاحبه عمیق فردی و بدون ساختار و سپس نیمه ساختار یافته

مدت زمان انجام هر مصاحبه

با توجه به شرایط مشارکت کنندگان، ۴۵ تا ۹۰ دقیقه

گنجینه ملی مجازی
سلامت جنسی - باروری و مشاوره درمانی
کرگان ۱۸ الی ۱۹ اردیبهشت ۱۴۰۳

دانشگاه علوم پزشکی گلستان
معاونت تحقیقات و فناوری

تجزیه و تحلیل داده ها

- آنالیز محتوای کیفی مرسوم به شیوه گرانهایم و لاندمن (۳)
- به صورت همزمان با جمع آوری داده ها

گنجینه ملی مجازی
سلامت جنسی - باروری و مشاوره در مالمی
کرگان ۱۸ الی ۱۹ اردیبهشت ۱۴۰۳

دانشگاه علوم پزشکی گلستان
معاونت تحقیقات و فناوری

صحت و استحکام یافته ها

- اعتبار (Credibility)
- قابلیت اعتماد (Dependability)
- قابلیت انتقال (Transferability)
- تایید پذیری (Confirmability) (۴)

گنجره ملی مجازی

سلامت جنسی - باروری و مشاوره درمانی

کرگان ۱۸ الی ۱۹ اردیبهشت ۱۴۰۳

دانشگاه علوم پزشکی گلستان
معاونت تحقیقات و فناوری

ملاحظات اخلاقی

اخذ تاییدیه علمی و اخلاقی برای اجرای طرح از معاونت پژوهشی و کمیته اخلاق دانشگاه علوم پزشکی گلستان

معرفی خود به مشارکت کنندگان و ارائه توضیحاتی در مورد هدف تحقیق برای آنان

کسب رضایت آگاهانه و کتبی از مشارکت کنندگان برای مطالعه و ضبط مصاحبه که در آن ماهیت داوطلبانه بودن شرکت در مطالعه درج خواهد شد.

دادن تعهدات لازم برای در اختیار گذاشتن نتایج مطالعه در صورت تمایل مشارکت کنندگان

توضیح در مورد هدف استفاده از ضبط صوت و چگونگی استفاده از گفتگوهای مشارکت کنندگان و نیز یادآوری این مطلب که در هر قسمتی که بخواهند، ضبط صوت خاموش شده و گفته های آنان یادداشت می گردد.

نگهداری کلیه اطلاعات مربوط به مشارکت کنندگان در یک فایل قفل شده

اطمینان دادن به مشارکت کنندگان نسبت به محرمانه ماندن کلیه مطالب مطرح شده از سوی آنان

عدم درج نام مشارکت کنندگان در کلیه اسناد مربوط به پژوهش مصاحبه ها

تعیین زمان و مکان مصاحبه با توافق مشارکت کنندگان

یادآوری اختیاری بودن شرکت در مطالعه و اختیار در انصراف مشارکت کننده در هر مرحله از پژوهش

در اختیار قرار دادن تلفن و سایر مشخصات پژوهشگر و در صورت تمایل، نتایج پژوهش به مشارکت کننده

حفظ حقوق و احترام کلیه افراد شرکت کننده در مطالعه

گنجره ملی مجازی
سلامت جنسی - باروری و مشاوره درمانی
کرگان ۱۸ الی ۱۹ اردیبهشت ۱۴۰۳

دانشگاه علوم پزشکی گلستان
معاونت تحقیقات و فناوری

یافته ها:

از ۲۲ مامای دعوت شده به مطالعه، ۲۱ نفر در مطالعه شرکت کردند.

آنالیز ۲۲ مصاحبه از ۲۱ مشارکت کننده در محدوده سابقه کار ۵ تا ۲۹ سال با ۳۷۷ کد استنباطی همراه بود، که پس از ادغام کدهای تکراری و با مفهوم مشابه، در نهایت ۳۷۷ کد استنباطی، ۱۲ زیر طبقه و ۳ طبقه اصلی استخراج شد.

گنگره ملی مجازی

سلامت جنسی - باروری و مشاوره درمانی
کرگان ۱۸ الی ۱۹ اردیبهشت ۱۴۰۳

دانشگاه علوم پزشکی گلستان
معاونت تحقیقات و فناوری

جدول شماره ۱- مشخصات مشارکت کنندگان

شماره مشارکت کننده	سابقه کار	تحصیلات	محل اشتغال
۱	۱۵ سال	کارشناس مامایی/کارشناس ارشد روانشناسی	بخش خصوصی (مرکز مشاوره)
۲	۹ سال	کارشناس مامایی	بخش خصوصی (زایشگاه)
۳	۲۹ سال	کارشناس مامایی	بخش خصوصی (مسئول زایشگاه)
۴	۱۴ سال	کارشناس ارشد مامایی	بخش دولتی (مرکز بهداشتی درمانی)
۵	۱۱ سال	کارشناس مامایی	بخش دولتی (مرکز بهداشتی درمانی)
۶	۱۴ سال	کارشناس مامایی	بخش دولتی (مرکز بهداشتی درمانی)
۷	۱۵ سال	کارشناس مامایی	بخش دولتی (مرکز بهداشتی درمانی)
۸	۵ سال	کارشناس مامایی	بخش خصوصی (مامای همراه)
۹	۲۸ سال	کارشناس مامایی	بخش دولتی (مسئول زایشگاه)
۱۰	۲۰ سال	کارشناس مامایی	بخش دولتی (شاغل زایشگاه)/بخش خصوصی
۱۱	۲۴ سال	کارشناس مامایی	بخش دولتی (مسئول مادران پرخطر بیمارستان)
۱۲	۲۵ سال	کارشناس ارشد مامایی	بخش دولتی (مسئول بخش ناباروری)
۱۳	۲۷ سال	کارشناس مامایی/کارشناس ارشد روانشناسی	بخش خصوصی (دفتر کار)/بخش دولتی (شاغل زایشگاه)
۱۴	۲۹ سال	کارشناس مامایی	بخش دولتی (مسئول بخش پرخطر)
۱۵	۸ سال	کارشناس ارشد مشاوره در مامایی	بخش دولتی (مرکز بهداشتی درمانی)
۱۶	۲۵ سال	کارشناس مامایی	بخش دولتی (مسئول زایشگاه)
۱۷	۹ سال	کارشناس مامایی	بخش دولتی (مرکز بهداشتی درمانی)
۱۸	۹ سال	کارشناس مامایی	بخش خصوصی (زایشگاه)
۱۹	۱۵ سال	کارشناس مامایی	بخش خصوصی (مامای همراه)
۲۰	۲۰ سال	کارشناس مامایی	بخش خصوصی (مسئول زایشگاه)
۲۱	۱۲ سال	کارشناس مامایی	بخش خصوصی (مامای همراه)

گنگره ملی مجازی

سلامت جنسی - باروری و مشاوره درمانی

کرگان ۱۸ الی ۱۹ اردیبهشت ۱۴۰۳

دانشگاه علوم پزشکی گلستان
معاونت تحقیقات و فناوری

جدول شماره ۲- طبقات و زیر طبقات حاصل

زیر طبقه	طبقه اصلی
محرومیت از حمایت‌های اجتماعی و خانوادگی امنیت در مقابل ناامنی محیط شغلی محدودیت شغلی مامای همراه پایین بودن خطر درک شده در مراجعین افزایش بار کاری بدون مزایای مالی چالش‌های مراقبتی-درمانی در مامایی تهدیدات سلامت روان	چالش‌های اشتغال حرفه‌ای در پاندمی
ایجاد جو حمایتی در محیط کار فرصت‌های شغلی جدید برای ماماها در فضای مجازی خودانگیزگی برای ارائه مراقبت‌های مامایی با کیفیت	فرصت‌های طلایی حرفه‌ای
ارزشمندی قدردانی سازمانی-اجتماعی حمایت اجتماعی درک شده	حمایت سازمانی و اجتماعی ادراک‌شده

گنگره ملی مجازی
سلامت جنسی - باروری و مشاوره درمانی
کرگان ۱۸ الی ۱۹ اردیبهشت ۱۴۰۳

دانشگاه علوم پزشکی گلستان
معاونت تحقیقات و فناوری

یافته ها:

چالش های اشتغال حرفه ای در پاندمی

این طبقه حاصل استنتاج زیر طبقات محرومیت از حمایت های اجتماعی و خانوادگی، امنیت در مقابل ناامنی محیط شغلی، محدودیت شغلی مامای همراه، پایین بودن خطر درک شده در مراجعین، افزایش بار کاری بدون مزایای مالی، چالش های مراقبتی-درمانی در مامایی و تهدیدات سلامت روان بود.

گنگره ملی مجازی
سلامت جنسی - باروری و مشاوره درمانی
کرگان ۱۸ الی ۱۹ اردیبهشت ۱۴۰۳

دانشگاه علوم پزشکی گلستان
معاونت تحقیقات و فناوری

چالش های اشتغال حرفه ای در پاندمی (محرومیت از حمایت های اجتماعی و خانوادگی)

محرومیت از حمایت های اجتماعی و خانوادگی، از دغدغه هایی بود که به واسطه رخداد پاندمی ایجاد شده بود.

مشارکت کننده شماره ۱۸ اظهار داشت: "خیلیا می ترسیدن از اینکه ما توی بیمارستان کار می کردیم. آژانس زنگ میزد میفهمید من کارمند بیمارستانم نمیومد. برای همین یکبار با مدیر اون آژانس صحبت کردم، گفتن نه ما به پرسنل بیمارستان سرویس دهی نداریم. بعد توجیهش کردم گفتم شما چه می دونی یه فرد دیگه ای که سوار می کنی مبتلا نیست؟ مگه آزمایش ازش میگیری که میگی ناقل نیست یا کرونا نداره. این مساله انقدر ناراحتم کرد که دیگه هیچ وقت از اونجا ماشین نگرفتم".

گنگره ملی مجازی
سلامت جنسی - باروری و مشاوره درمانی
کرگان ۱۸ الی ۱۹ اردیبهشت ۱۴۰۳

دانشگاه علوم پزشکی گلستان
معاونت تحقیقات و فناوری

چالش های اشتغال حرفه ای در پاندمی (امنیت در مقابل ناامنی محیط شغلی)

شرایط پاندمی، در برخی مراکز ارائه خدمت منجر به **امنیت محیط شغلی از نظر ابتلا به کرونا و در برخی منجر به ناامنی** شده بود.

مراکز خصوصی به واسطه عدم اختصاص تجهیزات کافی در ارائه خدمات به بیماران مبتلا، امن تر به نظر می آمدند و در مقابل، مراکز دولتی متخرب کرونا و مراکز مربوطه، به دلیل مراجعه افراد مبتلا ناامن تلقی می شدند.

در این خصوص مشارکت کننده شماره ۹ اظهار داشت: "بیمارستان ما سانتر کرونا بود. پرسنل ما خیلی در معرض خطر ابتلا بودن. به خصوص اون اوایل که در تجهیزات حفاظت فردی به مقدار کمبود داشتیم. اوضاع مراکز خصوصی ولی خیلی بهتر بود. چون توی غربالگری، مریض هایی که نسبت به ابتلاشون شک داشتن رو هم برای ما ارجاع می کردن و قاعدتا خیلی کمتر از ما در معرض ابتلا بودن".

گنگره ملی مجازی
سلامت جنسی - باروری و مشاوره در مامایی
کرگان ۱۸ الی ۱۹ اردیبهشت ۱۴۰۳

دانشگاه علوم پزشکی گلستان
معاونت تحقیقات و فناوری

یافته ها:

فرصت های طلایی حرفه ای

وقوع پاندمی، منجر به شکوفایی فرصت های حرفه ای، دقت کاری و نیز همدلی بیشتر بین کارکنان مامائی شده بود.

این طبقه از زیر طبقات ایجاد جو حمایتی در محیط کار، فرصت های شغلی جدید برای ماماها در فضای مجازی و خود انگیختگی برای ارائه مراقبت های مامایی با کیفیت استنتاج شد.

گنگره ملی مجازی
سلامت جنسی - باروری و مشاوره در مامایی
کرگان ۱۸ الی ۱۹ اردیبهشت ۱۴۰۳

دانشگاه علوم پزشکی گلستان
معاونت تحقیقات و فناوری

فرصت های طلایی حرفه ای (فرصت های شغلی جدید برای ماماها در فضای مجازی)

وقوع پاندمی و تعطیلات اجباری متعاقب آن، منجر به استفاده بهینه ماماها از زمان آزاد کاری خود شده بود.

برخی از ماماها فرصتی را یافتند تا بتوانند آموزش های خود را به صورت رایگان و از طریق فضای مجازی به مردم منتقل کنند. برخی نیز از این فرصت استفاده کرده و مشاوره و ویزیت را به صورت آنلاین ارائه می کردند.

در این خصوص مشارکت کننده شماره ۶ اظهار داشت: "توی واتساپ کلاس های آمادگی برای زایمان رو راه انداختم، خب این خیلی تجربه قشنگی بود، با استقبال شدیدی مواجه شد و بقیه دوستاشون رو از سراسر کشور به گروه من اضافه کردن و من همه سوالای مامایی اونهارو پاسخ می دادم".

گنگره ملی مجازی
سلامت جنسی - باروری و مشاوره درامایی
کرگان ۱۸ الی ۱۹ اردیبهشت ۱۴۰۳

دانشگاه علوم پزشکی گلستان
معاونت تحقیقات و فناوری

فرصت های طلایی حرفه ای (خودانگیزی ماما ها برای ارائه خدمات مامایی با کیفیت)

پاندمی کرونا منجر به انگیزه بیشتر ماماها برای مطالعه و ارائه خدمات با کیفیت تر شد. آنها به واسطه نیاز به غربالگری بیماران جهت بستری در بخش های کرونایی و غیر کرونایی، به دلیل افزایش دقت کاری، سایر اختلالات و بیماری ها را نیز شناسایی می کردند.

در این خصوص مشارکت کننده شماره ۲ گفت: "حین غربالگری چیزهای دیگه ای هم کشف می کردیم. آزمایش هارو با دقت بیشتری می خوندیم، یه بار یه مریض رو با کرات (کراتینین) ۲/۹ شناسایی کردیم. بیمار کووید نبود ولی اگر شرایط کووید نبود شاید آزمایشش رو به این دقت نمی دیدم".

گنکره ملی مجازی
سلامت جنسی - باروری و مشاوره درمانی
کرگان ۱۸ الی ۱۹ اردیبهشت ۱۴۰۳

دانشگاه علوم پزشکی گلستان
معاونت تحقیقات و فناوری

یافته ها:

حمایت سازمانی و اجتماعی ادراک شده

ارزشمندی قدردانی سازمانی-اجتماعی و حمایت اجتماعی درک شده دو زیر طبقه تشکیل دهنده این طبقه بودند.

گنگره ملی مجازی
سلامت جنسی - باروری و مشاوره درمانی
کرگان ۱۸ الی ۱۹ اردیبهشت ۱۴۰۳

دانشگاه علوم پزشکی گلستان
معاونت تحقیقات و فناوری

حمایت سازمانی و اجتماعی ادراک شده (ارزشمندی قدردانی سازمانی-اجتماعی)

نیاز به قدردانی و حمایت مادی و ارزشمند بودن جان کادر درمانی مامایی از مسائلی بود که ماماها به کرات به آن اشاره کردند.

با وجود افزایش فشار کاری و زحمات بی دریغ ماماها، مشوق مادی و معنوی برای آنان در نظر گرفته نشده بود.

در این راستا مشارکت کننده شماره ۱۰ اظهار داشت: "ما بی منت کار می کردیم، حتی به واسطه شغل من و شرایط خانوادگی که داشتم، یک ماه تمام پسر را ندیدم. اما انگار زحمات ما و این فشاری که این مدت متحمل شده بودیم، هیچ کجا دیده نشد، حتی مسئولین یک تشکر خشک و خالی از ما نکردن، یا برای ما هیچ تمهیداتی مثلاً به مرخصی ویژه، یا جبران هزینه ای در نظر نگرفتن".

گنگره ملی مجازی
سلامت جنسی - باروری و مشاوره درمانی
کرگان ۱۸ الی ۱۹ اردیبهشت ۱۴۰۳

دانشگاه علوم پزشکی گلستان
معاونت تحقیقات و فناوری

نتیجه گیری:

در پاندمی کرونا، ماماها مشکلات مختلفی را در ارائه خدمات مراقبت‌های بهداشتی تجربه کردند. علیرغم این مشکلات زیستی-روانی اجتماعی، آنها بی وقفه و فداکارانه به وظایف خود و ارائه مراقبت‌های با کیفیت ادامه دادند. حمایت دولت‌ها، مؤسسات دولتی و خصوصی ارائه دهنده خدمات مراقبت‌های بهداشتی و انجمن‌های حرفه‌ای به منظور حفاظت از سلامت و رفاه کارکنان مراقبت‌های بهداشتی و حفظ تداوم خدمات آنها ضروری است. بهبود شرایط تامین تجهیزات حفاظت فردی، اتخاذ راهکارهای ارتقای سلامت روان، مدیریت صحیح بحران، در نظر گرفتن تمهیدات خاص و مشوق‌های مادی و معنوی در شرایط بحرانی برای کادر درمانی از جمله ماماها بسیار حائز اهمیت است.

گنجره ملی مجازی
سلامت جنسی - باروری و مشاوره درامایی
کرگان ۱۸ الی ۱۹ اردیبهشت ۱۴۰۳

دانشگاه علوم پزشکی گلستان
معاونت تحقیقات و فناوری

کلمات کلیدی: کووید ۱۹، مامایی، پاندمی، مطالعه کیفی، تجارب، بهداشت باروری

کد اخلاق (تصویب طرح): IR.GOUMS.REC.1400.340

تشکر و قدر دانی:

نویسندگان مراتب قدردانی خود را از دانشگاه علوم پزشکی گلستان، به سبب حمایت مالی از پژوهش حاضر و نیز تمامی مشارکت کنندگان جهت همکاری ارزشمندشان، به عمل می آورند.

گنجره ملی مجازی
سلامت جنسی - باروری و مشاوره درماتانی
کرگان ۱۸ الی ۱۹ اردیبهشت ۱۴۰۳

دانشگاه علوم پزشکی گلستان
معاونت تحقیقات و فناوری

منابع:

1. González-Timoneda A, Hernández Hernández V, Pardo Moya S, Alfaro Blazquez R. Experiences and attitudes of midwives during the birth of a pregnant woman with COVID-19 infection: A qualitative study. *Women and Birth*. 2021;34(5):465-72.
2. Bradfield Z, Wynter K, Hauck Y, Vasilevski V, Kuliukas L, Wilson AN, et al. Experiences of receiving and providing maternity care during the COVID-19 pandemic in Australia: A five-cohort cross-sectional comparison. *Plos one*. 2021;16(3):e0248488.
3. Samul J. Quality of qualitative approach for human resources management research. *Economic and Social Development: Book of Proceedings*; Varazdin. 2017:112-9.
4. .33 Kyngäs H, Mikkonen K, Kääriäinen M. The application of content analysis in nursing science research: Springer; 2019.